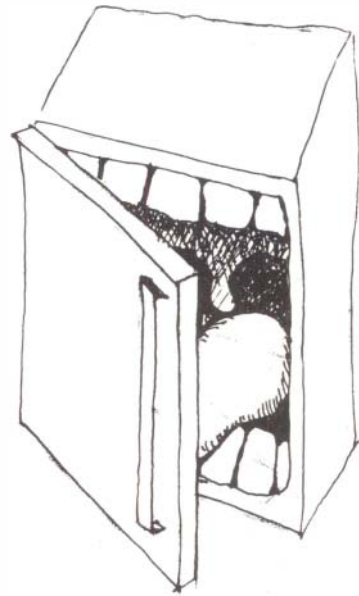
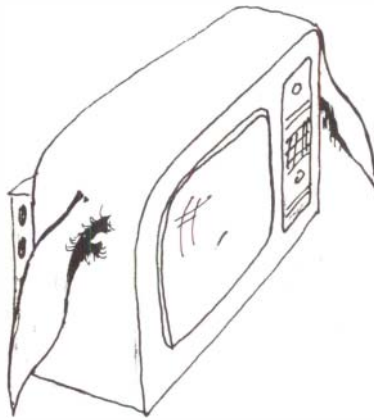

ho podrà dir el *pater familias*, o la *mater*. I en aquest punt al Mussol se li acudeix una implicació importantíssima per al futur immediat: si un marit fa anul·lar la veu de la seva muller, podrà ella esgrimir-ho com a causa de divorci?

La nevera que insulta

Si el televisor que obeeix només pot ser ben rebut pels impossibilitats físics, els despotes i tots els mandres que no siguin muts, la nevera que insulta serà ben rebuda per tots els febles. El Mussol té un altre deute d'agraïment amb la revista "Sal y Pimienta", que en va fer esment ja fa un temps.

L'aparell citat consisteix en una cinta magnetofònica connectada a la nevera, de manera que quan s'obre es posa a insultar. Per exemple: "Sac de greix, un altre entrepà?" Naturalment els seus venedors la presenten com un ajut insubstituïble per a les dietes d'aprimament. Però les repercussions van molt més enllà. Per què limitar-se als grassos? Els alcohòlics sentiran com la nevera els enumera els perills evidents de beure cervesa. I per què limitar-se a la nevera? "Faci's la vida impossible!", dirà l'eslògan. Un dispositiu connectat a l'exterior de la casa mesurarà el grau d'humitat, i quan el propietari del pis entri a casa seva en un dia de pluja sentirà la veu dient: "Neteja't els peus i deixa el paraigua a la banyera!" A partir d'una determinada concentració de fum de tabac, la consciència mecànica començarà a parlar dels greus problemes que comporta aquesta droga legal distribuïda per l'Estat. Als matins, l'espill del lavabo rondinarà recordant al seu infeliç propietari la mala cara que fa i que l'estossegament li ve de fumar massa i d'anar a dormir tan tard.

Així doncs, la ciència i la tècnica han aconseguit reinventar la consciència i l'esclau. Tot mecànic, naturalment. L'esforç científic ha triomfat resolent el terrible problema de tenir esclaus sense mala consciència a un preu assequible i, si més no momentàniament, sense problemes laborals. Els robots arriben.

Un cop solucionada l'espinosa qüestió de la mala consciència, sorgeix un substitut perfecte que tots estaven necessitant (ja que s'havia perdut): la consciència. Mecànica, de moment, perquè encara dependrà de gravacions prèvies. Però la ciència i la tècnica ho resoldran millor, perquè val més una consciència mecànica col·lectiva que una consciència sus-

ceptible d'interpretacions particulars.

Amb aquest sistema considerem que, amb un parell de frases escaients intercalades entre les amonestacions acostumades, la població actuarà d'una manera molt més conscient pel que fa a qüestions tan vitals com el pagament d'impostos i la participació en les votacions. Això, una vegada més, fa palès el fet inqüestionable, malgrat els ressentits de sempre, que la ciència i la tècnica milloren indefectiblement la qualitat de la vida. Charles Chaplin a *Els temps moderns* i el professor Franz de Copenhaguen, amb els seus invents publicats al "TBO", ja ens ho havien advertit fa temps.

1. A propòsit, sabeu que la lletra que segueix la H és la I, que després de la A ve la B i després de la L la M?

(bibliografia científica)

 Ramón Margalef: *La Biosfera entre la termodinàmica y el juego*. Barcelona, Ediciones Omega, 1980, 236 pàgs. + 21 fig.

La reflexió margalefiana sobre l'ecologia assoleix més decididament cada vegada un caràcter de concepció cosmològica d'una amplitud i penetració desconcertants. La incansable inquietud intel·lectual de Margalef ha conduït aquest a una contínua recerca de regularitats dins un vastíssim camp de fenòmens naturals, entre els quals, naturalment, l'home i la societat alhora s'integren en una situació rellevant i mai no separada de la resta de fenòmens de la vida. Margalef combina dues actituds massa sovint dissociades. Observador constant de la natura,

rebutja explícitament els excessos dels malabarismes matemàtics en forma de vistosos models en els quals l'esquematzació grollera a que és sotmesa la realitat acaba per soterrar aquesta i sacrificar la comprensió a favor de l'artifici. Però, alhora, el naturalista mira d'entendre el que observa i no es deixa emportar per la impressió estètica de l'enorme varietat i riquesa dels fenòmens de la vida; ans al contrari, cerca de trobar sota el barroc vital la més senzilla coherència dels grans principis de la física, ja que, ens diu, "tots els principis generals importants són principis físics extrabiològics o transbiològics", i refusa la temptació emergentista.

La fidelitat a aquesta doble actitud —de naturalista que observa

contínuament la realitat dels fenòmens de la vida (sorpren sempre l'erudició naturalista de Margalef), i que alhora mira d'endevinar els grans principis físics que poden trobar-se a l'arrel— és el que posa més clarament en relleu el caràcter profundament científic del plantejament. Caràcter que potser semblarà dubtós a qui identifiqui la ciència amb una mera exposició metòdica de resultats experimentals sobre qüestions concretíssimes. Margalef mateix ens adverteix que en aquest llibre s'ha proposat "fer pensar i no veure's embolicat en polèmiques sobre definicions i classificacions". Potser per això no és senzill seguir sempre amb precisió la concatenació de les idees que brollen a cada línia, en

un diàleg intern que força el lector, mancat sovint de claus interpretatives suficients, a rastrejar el fil bàsic de l'argumentació entre una quantitat de relacions conceptuals que no són pas sempre evidents.

Posem per cas la utilització del concepte d'informació, punt central del llibre, d'altra banda. No és clar quan s'utilitza aquest concepte en el sentit habitual, en teoria de la comunicació, considerant la informació com "una propietat de tot allò que és constituït per parts diferents", o quan és una noció gairebé assimilable a la forma aristotèlica. Hi hauria una sospita d'imprecisió, però l'autor també ens adverteix aquí que accepta aquesta mena d'imputacions a canvi de poder esgra-

nar alguns suggeriments per a la reflexió: i en aquest cas ens assenyala, a més, que "el concepte filosòfic de forma correspon més o menys a una manera constructiva d'entendre el concepte més recent d'informació, emprat en un sentit ample, tal vegada una mica més ample, però no substancialment diferent". I, així, una carta ambigüitat inevitable és el preu que es paga per explotar relacions i apuntar camins nous.

Una de les idees noves que el mateix Margalef ha comentat, és que a l'Univers l'organització creix (ja que "retardar-ne la marxa significaria enriquir-ne l'estructura") mentre l'entropia augmenta, i "el que es mesura com a entropia des d'un cert punt de vista, des d'una posició antagònica es veu com a memòria, informació i organització"; nosaltres només som capaços de veure el procés en un sentit, però "qualsevol acceleració de l'Univers devoraria la seva memòria..." (i així ho comprovaríem si el temps s'invertís cap a l'origen). Idea que Margalef admet com a fantàstica, però que ajuda a pensar en la manera de relacionar el temps amb l'organització i la informació. Margalef considera el desenvolupament de la vida com a part (inevitable, donades les dimensions) del procés cosmogènic en un univers en expansió. Les similituds entre regularitats presents en l'evolució i la successió

ecològiques són un cop més tractades aquí, i aquesta vegada es relacionen amb regularitats presents també en el procés cosmogènic en un univers en expansió. Les similituds entre regularitats presents en l'evolució i la successió ecològiques són un cop més tractades aquí, i aquesta vegada es relacionen amb regularitats presents també en el procés cosmogènic.

El que anomena principi de Sant Mateu (en la interacció entre dos sistemes la informació augmenta més en el que ja era més complicat) ja havia estat comentat per Margalef en treballs anteriors, però hom diria que ha anat adquirint una importància creixent com a principi d'organització, mentre que les relacions d'exploració reben aquí un tractament més matisat, ja que hom reconeix que el flux d'informació principal i el d'energia no tenen necessàriament el mateix únic sentit d'explorat a explotador, i per la diferenciació entre ecosistemes explotats i ecosistemes sotmesos a tensió. El principi de tota jerarquització rau en l'aparició de fronteres o interfases on s'acumula informació (i, per tant, poden interpretar-se com a "memòries"), informació que després serà emprada amb més èxit pel sistema més complex. La complexitat va lligada a les dimensions físiques i a la duració, ja que és la major capacitat de comparar en el temps

i l'espai el que dona el control; el cas del parasitisme pot il·lustrar així la no necessitat de vinculació entre el flux principal d'energia i el d'informació. La importància dels fenòmens de transport en relació amb l'organització espacial és òbvia, i mereix una especial atenció respecte a l'acció de l'home damunt la resta de la biosfera.

Ès palesa la posició antropocèntrica de Margalef, com correspon a una visió científica integradora, i per això l'obra toparà amb el simplisme de certs plantejaments ben intencionats de les relacions Home-Natura. Margalef, però, prefereix dirigir les crítiques més severes al món dels professionals de l'ecologia. L'heterodòxia i originalitat del pensament de Margalef difícilment podrien encaixar en la creixent burocratització de l'ecologia, manifestada en la tendència a augmentar els estudis d'impacte ambiental i els intents predictius basats en models matemàtics de dubtosa relació amb la realitat. D'aquí la seva crida a favor de l'educació naturalística i el desenvolupament dels coneixements de base, crida que compar-teixo plenament.

Ens trobem, doncs, davant un llibre apassionant i apassionat, com tots els de l'autor, que assenyala una fita important en l'evolució del seu pensament i que obre noves perspectives, com el títol d'un llibre precedent, "Pers-

pectives in ecological theory". La comparació entre aquests dos llibres, separats per un temps de dotze anys, dona llum precisament al caràcter d'aquesta evolució en quantitat i qualitat. La reflexió sobre la termodinàmica i els jocs ha bandejat considerablement la descripció cibernètica que, segons que sembla, roman en un pla explicatiu relativament superficial. La fidelitat a Volterra no impedeix un enfocament més crític dels models matemàtics basats en equacions diferencials i, de passada, també del concepte de nínxol ecològic. La teoria ecològica inicial s'ha anat integrant en una "filosofia de la natura" capaç d'incloure l'ecologia en una visió més ampla, els processos còsmics, d'una manera que no podríem considerar com un intent de "reducció", si no fos que això significava la voluntat de recuperar una concepció unitària del món físic. El pensament de Margalef té una volada que no és solament sorprenent en el nostre migrat (d'idees, d'homes i de recursos) món científic, sinó també a un nivell molt més general, i aquest nou llibre ha d'ésser per a tots una nova empenta que caldrà saber aprofitar.

(Jaume Terradas)

El patrimoni natural d'Andorra.

Els sistemes naturals andorrans i llur utilització. Diversos autors sota la direcció de Ramon Folch i Guillèn. KETRES EDITORA, Barcelona, 1979.

A l'escalf de la data (1.978) del setè centenari de la signatura del pariatge entre el bisbe d'Urgell Pere d'Urtx i el comte Roger Bernat III de Foix, base de les institucions andorranes, sembla com si s'hagués desvetllat un interès renovellat per tot el que fa a Andorra. La creació de sengles centres de l'Institut d'Estudis Andorrans a les Universitats de Barcelona i de Perpinyà, i les activitats dels investigadors d'aquests dos centres de llur creació ençà, en foren proves prou paleses.

Dins aquest moviment no és gens menyspreable, com diuen L. Armengol, M. Batlle i R. Gual als seus *Materials per una Bibliografia d'Andorra*, treball publicat pel centre de Perpinyà de l'Institut d'Estudis Andorrans, "la ferma decisió que ha demostrat aquests darrers anys la població andorrana d'iniciar una època de re-

cerca sobre la identificació i coneixement del Principat". En aquesta línia, una de les iniciatives d'un grup d'andorrans ha portat un equip encapçalat per Ramon Folch i Guillèn a fer aquest estudi sobre el patrimoni natural andorrà. Un estudi que són molts, perquè sense pretensions d'exhaustivitat, però amb la profunda exigència de fer un treball útil per a jutjar la racionalitat de l'ús divers que hom pot fer dels sistemes naturals, en un espai tan peculiar com el petit principat pirinenc, no deixa de constituir una col·lecció de monografies que en més d'un cas equivalen a la primera aportació notable publicada per al coneixement de determinats aspectes de les Valls d'Andorra. Així, els estudis geomorfològic, edàfic, fitocenològic, faunístic i limnològic; i, no cal dir-ho, els excel·lents mapes, a escala 1:50.000, de vegetació, litologia, geomorfologia i de valoració ecològica i usos territorials postulables.

Aquest darrer mapa, d'alguna manera síntesi i conclusió de tots els treballs recollits en el volum, dona una imatge dels elements

del patrimoni natural andorrà que cal conservar i una part dels perills que els amenacen, particularment els derivats de l'extensió de les superfícies esquiables, i proposa també la localització de dos possibles parcs naturals.

Estem doncs, davant una publicació que interessarà no tan sols els naturalistes, sinó els excursionistes amb fal·leres naturalístiques, que vulguin conèixer millor una part especialment interessant del Pirineu, inclosos els ensenyants (sobretot els mateixos ensenyants andorrans). També els polítics andorrans trobaran en aquesta obra elements importants per a moltes decisions que, fins ara, potser calia prendre partint de bases de coneixement molt més febles. Des de l'ordenació del lleure, com la cacera o l'esquí, fins als problemes de contaminació de les aigües de la Valira, de la conservació de determinats sòls agrícoles i/o de la reorientació de la ramaderia, totes aquestes qüestions són tractades amb un rigor i un cabal d'informació ben palesos.

Diguem, per acabar, que tot i que el llibre es refereix expressament

només a Andorra, moltes de les informacions que conté poden ser també d'interès i d'utilitat per a l'estudiós o el simple interessat d'altres contrades pirinenques. És també especialment recomanable per a tots els qui hauran d'intervenir en les decisions de política territorial a l'alta muntanya catalana.

(Leandre Fontcuberta)

Geologia d'Osona.

Col·lecció complements, núm. 1, 195 pp., 49 figs., 2 figs. desplegable, 1 mapa geològic. ESCOLA UNIVERSITARIA DE MESTRES D'OSONA. VIC 1979.

Pere Busquets, Antoni Domínguez i Miquel Vilaplana.

Geologia d'Osona és el primer resultat d'una col·lecció de llibres i de materials didàctics nascuda de l'Escola Universitària de Mestres d'Osona. La Col·lecció "Complements", que així s'anomena, es defineix nacional i comarcal i va adreçada a professors i estudiants de nivells diversos: EGB, BUP, i FP.

El llibre constitueix un enfocament nou, car planteja l'estudi en el marc de la comarca, la qual cosa ve afavorida per la posició d'Osona, a cavall de les principals unitats geològiques catalanes.

Es, en definitiva, una proposta molt especialment adreçada als ensenyants que pretén facilitar l'ensenyament de la geologia en el camp i en el laboratori, i es desenvolupa en tres parts ben diferenciades:

-En les GENERALITATS es delimiten les unitats geològiques de Catalunya tot situant-les en el marc geològic d'Europa. Després es descriu la successió estratigràfica de totes les unitats que afloren a Osona amb una descripció de llurs principals característiques petrològiques, paleontològiques, d'edat, etc. Aquesta part es clou amb una història geològica evolutiva de la comarca des de l'era Primària fins als temps prehistòrics.

-La segona part, titulada ITINERARIS, és pràctica i consta de setze itineraris detallats que, en conjunt, apleguen l'ample ventall de possibilitats didàctiques d'Osona (petrologia, paleontologia, modelat del relleu, etc.). Així mateix, preveu tots els petits problemes que sorgiran per a l'ensenyant en sortir al camp amb els seus alumnes.

-La darrera part aborda un problema tan espinós com és el de la didàctica de la geologia, potser agreujat perquè en aquest camp no s'han produït els avançaments didàctics i pedagògics d'altres ciències experimentals, com la biologia o la química. Després d'un apartat exhaustiu d'aprenentatge i ús de la cartografia, es proposa una metodologia d'observació basada en tres nivells jerarquizats que s'aplica immediatament a l'estudi dels materials geològics.

El llibre es completa amb un glossari de termes geològics, un índex de cartografia topogràfica i geològica, una bibliografia comentada i una relació de centres d'informació i de visita.

Finalment hi ha un annex de classificació de les roques i una

taula dels temps geològics amb la situació de les orogènies i dels principals esdeveniments biològics de la història de la Terra.

Tant en el llenguatge emprat com en el material gràfic es veu la intenció de fer l'obra assequible al lector no especialitzat. La Impressió, a dues tintes, és acurada i el text s'acompanya de cinquanta-una figures i d'un mapa geològic de la comarca a escala 1/200.000, dibuixats per J.M. Ros. Heus ací, doncs, un llibre útil per als ensenyants que aporta gran quantitat d'informació inèdita o escampada en publicacions especialitzades, i que proposa una metodologia de treball en què caben totes les concepcions de l'ensenyament de les ciències naturals basades en la pràctica i l'observació.

La transmissió de continguts basada en aquesta metodologia i centrada en la comarca pot ésser perfectament traslladada a les altres, pal·liant a poc a poc la manca de material descentralitzat que pateixen la majoria de les comarques catalanes.

(Nàutil)

Freud, S.: "Escritos sobre la cocaína" (Edición de R. Byck), Barcelona: Anagrama, 1980 (trad. castellana de "Cocaine Papers", New York: Stonehill Pbl. Co., 1975).

Alguns dels millors textos actuals de Farmacologia fan referència al treball de Freud sobre la cocaína. En fer la ressenya històrica dels anestèsics locals, hom cita el paper jugat per Freud com a peoner de l'ús clínic de la cocaína com a anestèsic local. No obstant això, aquest treball primerenc de l'influent pensador vienès, sembla que ha estat considerat sempre com un episodi malastruc. En interessar-se Freud, exclusivament, pels efectes generals de la cocaína, deixà escapar l'oportunitat d'ésser un peoner de l'anestèsia local, única aplicació de la cocaína finalment acceptada per la Medicina. I d'altra banda, en propugnar Freud l'ús general de la cocaína en diversos trastorns mèdics, psiquiàtrics i, més concretament, com a substitut de la morfina en l'addició als opiacis; féu d'un company i amic seu el primer cocainòman europeu conegut, i fou acusat d'haver desvetllat el "tercer flagel de la humanitat", després de l'opi i l'alcohol. Robert Byck, professor de psiquiatria i de farmacologia de la Universitat de Yale, ha preparat una edició amb les publicacions de Freud sobre la cocaína, en un intent de reivindicar els mèrits

d'aquesta part de l'obra de Freud. Byck ha reunit tots els treballs de Freud sobre la matèria, així com els diferents apartats dedicats a aquest episodi en la biografia "oficial" de Freud, d'E. Jones. I també literatura epistolar entre Freud i la seva promesa, corresponent a l'època dels treballs, i un conjunt d'articles de diversos autors que oscil·len des de revisions dels treballs de Freud i literatura comercial mèdica de l'època, fins treballs gairebé literaris sobre l'addició i el comerç il·legal de la cocaína o sobre els hàbits de Sherlock Holmes.

Amb molta diferència, els papers més interessants del llibre són els dos primers treballs originals de Freud sobre la cocaína. El primer és una revisió general sobre la cocaína, tècnicament ben feta, i, per al nivell de la bibliografia mèdica el 1884, imagino que notable. Freud fa servir informació sobre el consum històric de coca a Sud-amèrica, introducció de la coca a Europa, aïllament i característiques físico-químiques de la cocaína, efectes experimentals en animals i humans, i possibles usos terapèutics, tot revisant material divers produït al llarg del tercer quart de segle dinou en diferents països. El segon és un treball experimental dedicat a estudiar els efectes de la cocaína sobre la força motora i el temps de reacció simple en humans, bo i utilitzant com a instruments un dinamòmetre i un reacciòmetre, i com a subjecte experimental ell mateix. Es tracta d'un treball elemental, molt limitat, i curull de problemes de control, que revela un experimentador primerenc i excessivament entusiasta i poc crític amb els seus resultats. Però, tanmateix, el treball és valorable pel fet d'usar mesures experimentals per a determinar efectes dels fàrmacs sobre la conducta humana. I tot això fent servir proves bàsiques d'execució motora, emprades als laboratoris de Psicologia, en uns moments en què aquests tot just acabaven de néixer. Aquests dos treballs donaren a Freud la reputació d'haver sistematitzat el coneixement acumulat sobre la cocaína durant els vint-i-cinc anys anteriors, i d'haver suggerit i impulsat ferventment diversos usos clínics per a la droga. Però també li ocasionaren problemes, i Freud abandonà ràpidament aquest camp de treball sense continuar la feina iniciada ni dedicar-hi esforços ulteriors. Tot queda, en definitiva, en una breu i molt incipient incursió en el camp de la Farmacologia clínica.

En la introducció d'aquesta edició dels papers de Freud sobre la cocaína, Robert Byck intenta demostrar la significació i importància d'aquests treballs, per damunt la consideració que sempre havien merescut. Byck arriba a

reclamar un lloc per a Freud entre els fundadors de la psicofarmacologia. Segons Byck, Freud s'interessà d'una manera sistemàtica pels efectes centrals de la cocaína i arribà a conclusions sobre possibles usos terapèutics en el camp psiquiàtric. I, això, amb una metodologia exigent i àmpliament legitimada (?) posteriorment en el camp de la psicofarmacologia (el disseny intra-subjecte, amb el mateix experimentador com a subjecte). Fins i tot, Freud s'havia arribat a avançar noranta anys als esdeveniments científics, pel que fa al paper que poden jugar els hipotètics antidepressius de la cocaína, quant als mecanismes catecolaminèrgics en les depressions.

Una lectura atenta i parsimoniosa dels treballs de Freud fa palesa immediatament la rotunda exageració de les opinions de Byck. L'entusiasme historicista de Byck per aquests treballs inicials i científics de Freud és tan desbordat que fuig del judici imparcial i es converteix en propagandista sense mesura. Les afirmacions de Byck no es basen en un treball comparatiu i afinat, quant a exigències metodològiques i a la significació dels treballs i les hipòtesis, i això, tant respecte a l'època com a la psicofarmacologia moderna. La feina de Byck consisteix a espigolar uns quants arguments d'autoritat, un grapat d'analogies i, finalment, un recull d'errors comesos també per alguns psicofarmacòlegs reconeguts, per tal de cercar oportunes justificacions a algunes opinions de Freud sobre la cocaína. Hom té la impressió que el biògraf "oficial" de Freud, E. Jones, fou molt més lúcid i equilibrat en avaluar aquests treballs de Freud, i remarcar que representaren una divagació precipitada amb estil de diletant per un camí poc conegut, però, tanmateix, amb bones intuïcions.

La resta del llibre és un mosaic divers d'articles reunits i ordenats per Byck per tal d'oferir anàlisis, il·lustrar i situar el treball de Freud. La tria, però, únicament aconsegueix enfosquir les virtuts de la feina de Freud. Llevat d'alguna curiositat històrica, el conjunt és una recreació d'aquest episodi de la vida de Freud i les seves derivacions. Amb tot, cal reconèixer que un llibre apològic, fet mitjançant tota mena de filigranes, és un feixuc exercici d'exègesi. Hom acaba el llibre amb la impressió d'haver llegit una obra per a addictes a Freud, i en certs moments també, per a addictes a la cocaína.

(Adolf Tobeña Pallarés)

Bayés, R. *Psicología y Medicina*,

Barcelona: Fontanella, 1979.

Ramon Bayés és professor de psicologia experimental a la Universitat Autònoma de Barcelona, i el llibret que avui comentem és una continuació de la seva feina de mestratge i divulgació al nostre país, dels criteris i les possibilitats d'una psicologia objectiva. En el cas de la psicologia aplicada poden quedar compromeses seriosament àrees d'actuació tradicionalment reservades a la medicina, i aquest és el tema el treball.

Bayés repassa la situació de diversos trastorns "mèdics", i analitza fonamentalment els camps del retard mental, les addicions a la droga, els trastorns del comportament i l'enorme calaix de sastre dels malalts dits funcionals. Proposa un model "somàtico-conductual" d'abordatge d'aquests problemes, que orientaria, ja sigui l'actuació psicològica, ja sigui l'actuació mèdica, o bé la col·laboració estreta i organitzada en els casos necessaris. Les propostes de Bayés no són disquisicions purament acadèmiques de competència entre disciplines. Ben al contrari, es tracta de tot un camp d'un cost social enorme, i amb uns rendiments fins ara escassos. La proposta de Bayés és ben explícita i rigorosa: cal que

siguin els experts, els professionals, els qui s'ocupin de donar solució als problemes tècnics. Delimita, doncs, el camp professional del psicòleg clínic i el camp professional del metge. I apunta línies d'actuació conjunta sobre els problemes que possibilitarien un millor rendiment, i fins i tot un menor cost social a termini mitjà. Tot i que aquest darrer extrem pressuposa una notable dosi d'optimisme i també d'ingenuïtat, coneixent el nostre país.

En el nucli de la posició de Bayés, hi ha la creença que "la psicologia té, objectivament, la talla necessària com a ciència i com a professió per a garantir que del seu estudi —sempre que es faci en condicions adequades— en surtin professionals útils per a la nostra societat". De tota manera, en el llibre de Bayés, aquesta creença, que jo també considero aproximadament vàlida, no queda suficientment fonamentada. Hi ha una excessiva càrrega d'opinió, una posició clarament ideològica en la defensa del paper de la psicologia aplicada. I potser aquest és un mal camí per a aconseguir el reconeixement de la utilitat de les tècniques psicològiques. La medicina és avui dia una tecnologia socialment poderosa, com a resultat de l'eficàcia que li dona la sòlida base de les ciències biolò-

ques en què es fonamenta. La psicologia aplicada pot arribar a ésser una tecnologia poderosa en funció dels avançament i dels resultats de les ciències de la conducta. Fins avui, això no obstant, les ciències de la conducta estan esporgant el camí, obrint-se pas a nivell metodològic amb una força sorprenent; i tot i que poden oferir tècniques amb possibilitats molt més grans de les que normalment hom s'imagina, continuen en conjunt a les beceroles d'un procés que promet ésser molt profitós.

Ara bé, el llibre de Bayés és molt útil en molts aspectes. Subratlla els perills i els costos socials d'una medicalització excessiva de molts afers humans. Apunta molt clarament una idea que hauria d'alertar els responsables de la política sanitària del nostre país: que no s'amagui sota el concepte de "salud" —tan usat ara per polítics de tota mena— una major medicalització de la vida, i un nou muntatge irracional dels costos. No ofereix únicament com a alternativa una mèdico-psicologització dels problemes sanitaris, tot i que de vegades hi tendeix. Sugereix tota una colla d'aproximacions tecnològiques ben fonamentades que pot oferir avui la psicologia per tal de posar remei a problemes sanitaris punyents. I

finalment, denuncia objectivament la situació dels estudis de la psicologia a les nostres universitats. És molt curiós que, tot usant una metodologia parcial i pobra dels sociòlegs De Miguel i Martin Moreno en un estudi sobre la universitat espanyola, aconseguix demostrar que els estudis de psicologia són els més maltractats a la universitat espanyola. I més curiós encara: dels resultats, se'n desprèn que els mecanismes d'aquesta universitat ben difícilment hi podran posar remei. I tot això ho fa Bayés a partir d'un plantejament plenament rigorós: els psicòlegs aplicats podran oferir serveis professionals correctes, i en funció d'allò que és la psicologia, si la formació que han rebut és correcta.

En definitiva, doncs, poder llegir un llibre de psicologia d'un autor del país, construït amb idees, amb serietat, amb rigor, amb documentació suficient (fins i tot excessiva, per al meu gust, en aspectes més aviat secundaris), és sempre un goig, ja que són productes rars i esporàdics. Llàstima que surti en una col·lecció d'abast probablement restringit, en ésser especialitzada únicament en temes psicològics.

(Adolf Tobeña)

Les novetats catalanes.

Obres generals.

Què és Catalunya. Per Lluís Casassas, Oriol Vergés, Xavier Fàbregas, Francesc Vallverdú, Joaquim Molas, Alexandre Cirici i Maria Ginés. Pròleg d'Edmon Vallès. Barcelona, Edicions 62, Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, 1980, 144 pàgs.

Medicina i sanitat.

Joan Clos, Elisa Seculi i Andreu Segura: *L'assistència sanitària a les comarques de Catalunya.* Pròleg de Ramon Espasa. Barcelona, Col·legi de Metges de Barcelona/Editorial Laia, 1980, 195 pàgs. il·l. 1.300 ptes. (col·lecció Salut i Sanitat 2-3).

Generalitat de Catalunya: *La Sanitat a Catalunya. Anàlisi i propostes del Departament de Sanitat i Assistència Social.* Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1980, 330 pàgs. + 10 mapes. 1000 ptes.

Josep Trueta: *Fragments d'una vida.* Justificació d'Amèlia Trueta de Strubell. Segona edició. Barcelona, Edicions 62, 1980, 464 pàgs. + 24 llams. (Biografies i memòries, 1). 925 ptes.

Botànica.

Ramon Folch i Guillèn: *La Flora de les comarques litorals compreses entre la Riera d'Alforja i el riu Ebre.* Borsa d'Estudi Ramon Berenguer IV, 1972. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1980, 420 pàgs. il·l. (Arxius de la Secció de Ciències, LX). 3000 ptes.

Antropologia.

Costumari català. Usos i costums de bon pages sobre boscos i arbrades. Recollits per l'Oficina d'Estudis Jurídics de la Mancomunitat de Catalunya. Barcelona, Impremta de la Casa de Caritat, 1920. Edició facsimil. Presentació de Josep Roig i Magrinyà. Barcelona, Edicions del Cotal, 1980, 192 pàgs. 400 ptes.

Llengua.

J.M. Cormand: *Estudi de fonologia bàsica. Mètode d'escriptura ràpida.* Barcelona, Casals SA, 1980, 176 pàgs. 350 ptes.

Pompeu Fabra: *Diccionari General de la Llengua Catalana.* Revisat i ampliat per Josep Miracle. Prefacis de Pompeu Fabra i Carles Riba. Advertiment de Josep Miracle. Apèndix amb les addicions, supressions i modificacions per la Secció Filològica de l'IEC. Dotzena edició. Barcelona, A. López-Llausàs, 1980, XLIV + 1.044 pàgs. + 1 retrat. 2.200 ptes. Albert Jané: *El llenguatge. Problemes i aspectes d'avui.* Quarta sèrie. Barcelona, EDHASA, 1980, 272 pàgs. (RI Punt, 7). 530 ptes.

Manuel Sanchis Guarnier: *Aproximació a la història de la llengua catalana. Creixença i esplendor.* Barcelona, Salvat Editores SA, 1980, 252 pàgs.

Pedagogia i educació.

Adolf Almató, Rosa Foix: *Orientacions per a la programació de la matemàtica a la segona etapa d'EGB.* Barcelona, Rosa Sensat/Edicions 62, 1980, 75 pàgs. 225 ptes. Joaquim Arnau i Querol: *Escola i contacte de llengües. II.* Premi d'Educació Josep Pallach. Barcelona, Edicions CEAC, 1980, 138 pàgs. 390 ptes. Mª Antonia Canals: *Programació i notacions per a una didàctica de la matemàtica al parvulari.* Segona edició. Barcelona, Rosa Sensat/Edicions 62, 1980, 76 pàgs. 200 ptes. Luisa Fernández, Jaime Funes, Antoni Pellicer: *Psicologia del pre-adolescent. Segona etapa d'EGB.* Barcelona, Rosa Sensat/Edicions 62, 1980, 124 pàgs. 300 ptes.

Alexandre Galí: *L'estat de la cultura a Espanya i a Catalunya l'any 1900. Introducció a la Història de les Institucions i del moviment cultural a Catalunya 1900 - 1936.* (Obra completa d'A. Galí). Barcelona, Fundació Alexandre Galí, 1980, 242 pàgs. 700 ptes.

Pepa Odena: *Educació psicomotriu. Jocs al parvulari.* Barcelona, Rosa Sensat/Edicions 62, 1980, 119 pàgs. 290 ptes.

Tecnologia.

Immaculada Aguilar: *Demetri Ribes*. Pròleg d'Emili Giménez. València, Edicions 3/4, 1980, 218 pàgs. (sèrie la unitat, 48). 550 ptes.
Pere Molera i Solà: *La Farga*. Barcelona, Edicions DOPESA, 1980, 111 pàgs. (conèixer Catalunya, 29) 225 ptes.
"Quaderns d'Enginyeria. Publicació tècnica.". Vol. 2, núm. 2. Barcelona, Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, Universitat Politècnica, 1980, 273 pàgs. (subscripció anual per 3 números, 1000 ptes.)

Ciències Socials

Cayetano Enríquez de Salamanca: *Pel Pirineu Català (de la Cerdanya a l'Empordà)*. Pròleg de Francesc Gurri i Serra. Amb 70 il·lustracions

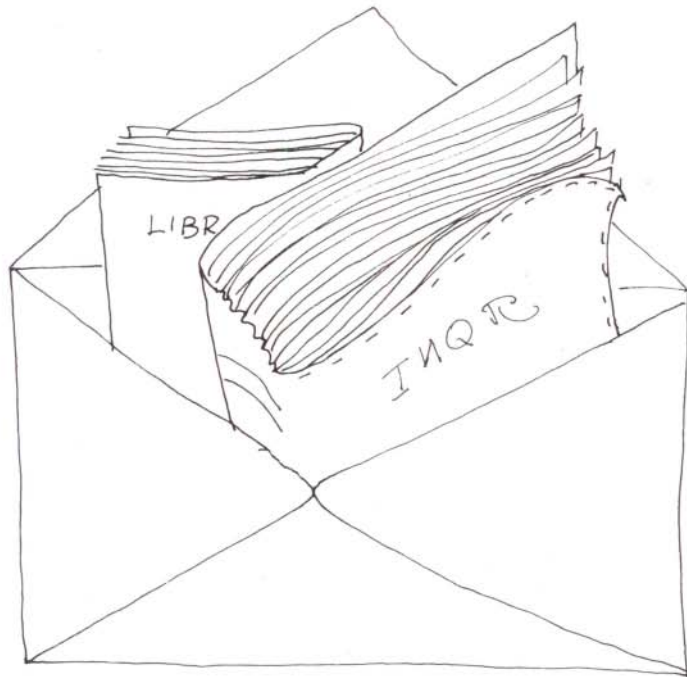
en color, 4475 il·l. en negre i 5 mapes. Traducció d'Antoni Farreras. Madrid, 1980, 368 pàgs. 2.300 ptes.

R. Pérez Casado, V.M. Roselló, M. Ardit, E. Belenguer, E. Llobregat i F. Pérez Moragon: *País Valencià i història*. València, papers bàsics 3/4, 1980, 238 pàgs. 550 ptes.

Jaume Vicens i Vives; Montserrat Llorens: *Industrials i polítics (segle XIX)*. Quarta edició. Barcelona, Editorial Vicens Vives, 1980, 470 pàgs. (Història de Catalunya. Biografies catalanes, 11) 525 ptes.

Vària.

Antoni Ribera: *L'altra banda del mirall. (Ovnis, parapsicologia, fets insolits)*. Barcelona, Editorial Pòrtic, 1980, 218 pàgs. (Pòrtic 71,22) 550 ptes.

Llibres i publicacions rebudes.

Ictineu Diccionari de les Ciències de la Societat als Països Catalans. (segles XVIII-XX), a cura de Francesc Artal, Pere Gabriel, Enric Lluch i Francesc Roca. Barcelona, Edicions 62, 1979, 551 pàgs. Antoni Lloret i Orriols: *Diccionari de la ciència i la tecnologia nuclears*, amb pròleg d'Enric Casassas. Barcelona, Edicions 62, 1979, 317 pàgs.

Josep M. Albaiges i Olivart: *Diccionari de noms de persona i llur significat*. Barcelona, Edicions 62, 1980, 363 pàgs.

Comissió Coordinadora Lexicogràfica de Ciències: "Full lexicogràfic" números 1 (1978) al 7 (1980). Barcelona, Ketres, producció. "Treballs de Física" n° 1 (número monogràfic dedicat a Einstein). Barcelona, Secció de Física de la Societat Catalana de Ciències (IEC), 1979, 96 pàgs. + 1 retrat. Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, Secció de Física: *Primer Col·loqui Internacional d'Energia Solar*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1980, 364 pàgs. il·l. Lluís Marquet i Ferigle: *Vocabulari de Luminotècnia* (Premi Maria Aguiló, 1972). Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1979, 38 pàgs. (Arxius de la Secció de Ciències, LVIII)

Lluís Marquet: *Novetat i llenguatge. Primera sèrie. Aclariments sobre la terminologia científica i tècnica del català*. Pròleg d'Heribert Barrera. Barcelona, Editorial Barcino, 1979, 114 pàgs. (col·lecció popular Barcino, 233).

El patrimoni natural d'Andorra. Els sistemes naturals andorrans i llur utilització, sota la direcció de Ramon Folch i Guillén. Barce-

parcs naturals i medi ambient, Diputació Provincial, 1980, 135 pàgs. il·l.

"Estudis i monografies" n° 1 (unitat d'ecologia aplicada del servei de parcs naturals i medi ambient): *Estudi geològic de les zones denudades del Vallès oriental*, per Antoni Batlle. Barcelona, Diputació Provincial, 1978, III + 69 pàgs. + 1 mapa.

"Estudis i monografies" n° 2 (unitat d'ecologia aplicada del servei de parcs naturals i medi ambient): *Les aigües superficials del Montseny. 1 Paràmetres químics de significació en ecologia aplicada*, per J.M. González i Cabré i altres. 2. *Indicadors bacteriològics de la zona perifèrica* per I. Esperanzi i L. Sauri. Barcelona, Diputació Provincial, 1978, 124 pàgs. il·l.

"Estudis i monografies" n° 3 (unitat d'ecologia aplicada del servei de parcs naturals i medi ambient): *Jornada de treball sobre zones denudades (extraccions, excavacions, aterraments)*, 27 d'abril del 1979. Barcelona, Diputació Provincial, 1979, 24 pàgs.

"Comunicacions" n° Butlletí n° O. Barcelona, Amics de la Universitat Catalana d'Estiu, 1979, 99 pàgs.

Comunicacions". Butlletí n° 1. Barcelona, Amics de la Universitat Catalana d'Estiu, 1980, 95 pàgs.

"El 9 nou". Setmanari independent de la comarca d'Osona. Any III, n° 124 (11 de Juliol del 1980). Vic, Premsa d'Osona SA, 1980, 32 pàgs.

"Treball" Organ Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya. n° 6636 (del 17 al 23 de Juliol del 1980). Barcelona, Partit Socialista Unificat de Catalunya, 1980, 16 pàgs.

lona, Ketres Editora, 1979, 446 pàgs. il·l + 3 mapes.

Instituto de Investigaciones Pesqueras: *Memoria anual 1978*. Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1979, 76 pàgs.

Ramon Margalef: *La Biosfera entre la termodinàmica y el juego*. Barcelona, Ediciones Omega, 1980, 236 pàgs. + 21 figs.

Edward O. Wilson: *Sociobiologia. La nueva síntesis*. Introducció a l'edició espanyola d'Andrés de Haro. Barcelona, Ediciones Omega, 1980, X + 701 pàgs.

Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Assistència Social: *La Sanitat a Catalunya. Anàlisis i propostes del Departament de Sanitat i Assistència Social*. Barcelona, Servei central de Publicacions de la Generalitat de Catalunya, 1980, 530 pàgs. il·l + 10 mapes.

"Cuadernos de ecología aplicada" n° 1: *Los incendios forestales*. Barcelona, servicio de parques naturales y medio ambiente, Diputación Provincial, 1976, 71 pàgs. il·l.

"Cuadernos de ecología aplicada" n° 2: *Los residuos sólidos urbanos. El tratamiento de basuras y su impacto ambiental*. Barcelona, servicio de parques naturales y medio ambiente, Diputación Provincial, 1977, 73 pàgs. il·l + 5 mapes.

"Quaderns d'ecologia aplicada" n° 3: *La contaminació. Bases ecològiques i tècniques de correcció*. Barcelona, servei de parcs naturals i medi ambient, Diputació Provincial, 1978, 99 pàgs. il·l.

"Quaderns d'ecologia aplicada" n° 4: *La limnologia. Els llacs, els embassaments i els rius catalans com a ecosistemes*. Barcelona, servei de